

بزاڤا رەۋشەنبېرىيا كوردى
ل ئېكەتيا سۇڧىەت (1991-1922)

سەنتەرىيە زاخۇ بۇ قەبۇلىنىڭ كوردى، ل كۆلىزا زانستىن مەۋقايەتى/ زانكۇيا زاخۇ
دە يازدەمەمىن كۆنفرانسى زانستىيە ناقدەمولەتتەي خەب ناغى
بزاقا رەۋشەنبەرييا كوردى ل ئىكەتتە سەۋقەت (1991-1922)
ل رۇژىن (20-21 ئەيسانا 2027ئە) گېرەت.

يازدهه مین گونفرانس

20-21 ئىيۇن 2027

April 2027 21–20

Zakho Center for Kurdish Studies, College of Humanities, University of Zakho

Zakho – Kurdistan Region – Iraq

أدب
Literature

زمان
Language

رۆژنامه‌شانی و رادیوو
Journalism & Radio

پەۋشەنبە
Culture

ديروك و جاكناسى
History & Sociology

1. دەرازينك

وہلاتی کوردان ژلائی جوگرافیہ ژلائی باکووری پوژھہلاتفہ بہرہف سنوورین مللہتی ئہرمہن و گورج و پرووسفہ دریژ دبیت، ب ئہفی رہنگی کورد و گہلین سؤفیہتی دبنہ دوو ہہفسنوور و جیران، ہہروہسا کورد- ژبہر چہندین ئہگہرین سیاسی، جفاکی، ئابووری و دیروکی- ل پتیا جوگرافیایا ئیکہتیا سؤفیہت یا بہری بہلاف بووینہ، ہہر ژ ئہرمینیا و جورجیا ہہتا کازاخستان و تورکمہنستان و تاجیکستان.

لی ژلائی دیروکیفہ پەيوەندیین کورد و ئەقان گەلین ئیکہتیا سؤفیہت، گہلہک کەفین، ئہف پەيوەندیہ ل سەدەیین نافہراستدا پەیدابوون، لی ل سەردەمی نوودا ل گەل پەیدابوونا دەولەتا پرووسیا و بہرہرہہبوونا ئہوی بہرہف دەقہرا قہرہباغ و قہفقاس پەيوەندیین د نافہرا ہہردوو ئالیاندا گہلہک بہرہرہتر بوون و ئیدی کوردستان بوو پارچہیہ کاگرنک د ناف ستراتیژیا قہیسەرین پرووسدا.

ژلایہکی ل سالا 1922 (ئیکہتیا کۆمارین سۆشیالیستین سؤفیہتی- USSR) ہاتہدامہزراندن، ہہرچہندہ ئہفی دەولہتی د روالہتدا پرسین (نہتہوہ) و (دەولەت)ان پشتگوہ دہافیت، لی گرنگیہ کا مەزن ب (گہل)ین جیہانی ددا بزاف دکر تیورین خوە یین سیاسی، جفاکی و ستراتیژی د ناف ئہواندا بہلاف بکەت. و د ئہفی چارچوویدا گرنکی ب رەوشەنبیری و دابونہریتین ئہوان گہلان ددا، ہہروہسا زەمینەيە کا بہرہرہ بۆ گرنکیدانا ئہوان گہلان ب کەلتوور و رەوشەنبیریا خوە ئامادہ کر.

2. پیناسەیا گشتی

ئیکہم بزافا رەوشەنبیریا کوردی یا بہیز کو پشتی شہری جیہانیی ئیکی سەرہەلدای و ہہتا دووماہییا سالین ہہشتیان ژ چەرخ بیستی بەردەوام بووی، ئہو بزاف بۆ ئہوا د ناف جفاکین کوردین سؤفیہتدا ہہلبووی. یا دیارہ ل دەمی دامہزراندنا ئیکہتیا سؤفیہت ل سالا 1922ی کۆمہ کا جفاکین کوردی ل ئیکہتیا سؤفیہت دژیان نہ خاسمہ ل ئہرمینیا و جورجیا و ہندہک دەقہرین دیین قہفقاسیا، ئەقان جفاکان بزافہ کا رەوشەنبیریا کوردی بہرپا کر، و ئہگہر ب ہویری بہری خوە بدەینہ ئہفی بزاف دی د سی تەوہراندنا بینین، یا ئیکی ب ریکا پوژنامہیا رپیا تازہ کو دہیتہہژمارتن ب تەمەنترین پوژنامہیا کوردی، یا دووی ب ریکا رادیوویا ئیریقانی کو ژ ئیکہم رادیوویین کوردی بوو ل سەر ئاستی جیہانی، یا سیی کو ژ ہہر دوویین دی کیمتر نہبوو ئہو ژ بزافا نقیسینا ئہدہب، زمان و دیروکا کوردی بوو ب تایبہتی ئہو پۆمانین کوردین سؤفیہت بہلاقکین و کاریگہری ل ہہمی جفاکی کوردی ل پوژھہلاتا نافہراست کری. ب ئہفی رہنگی دویچوون و قہکۆلین ل ئہفی بزافا رەوشەنبیریا کوردان ل ئیکہتیا سؤفیہت کو د رەوشە کا گہلہک ئالۆز و ب زەحمەتدا دہربازدبوو، کارہکی فہرہ و سەردەمہکی ہیقییا تاکی کورد ل ہہر جہہکی ب تایبہتی ل پوژھہلاتا نافہراست بوو.

- باسكرنا قۇناغىن ھەرە گىرگىن وەرارا رەوشەنىرىيا تاكى كورد ل ئىكەتيا سۆقىيەتى ژ گۆشەنىگايىن جۇراوجۇرقە:
- گىرگىدان ب لايەنى زىمانىي بەرھەمان و بلندكرنا ئاستى ھىشارىي ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - نىرخاندن و نىشاناندانا رۆلى بەرھەمىن زىمانىيىن ئەقى سەردەمى، ب تايىبەتى بزاڧا نقىسىنا رىزمان و فەرھەنگىن كوردى د پاراستن و بەلاقىرنا زىمانى كوردىدا.
 - گىرگىدان ب چارچووقى فۆلكلۇرا كوردى ل ئىكەتيا سۆقىيەت و ل بەرچاقوەرگىرنا رۆلى فۆلكلۇرا كوردى ل ئەوى سەردەمى و لىكقە گۆھاستنا زانىارىيان ل گەل نەتەوھىيىن دىتر.
 - پاراستن و قەگۆھاستنا بھايىن رەسەنىن نەتەوھىي و دىرۆكى، د بەرھەمىن ئەدەبى و زانىستىيىن رەوشەنىيران ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - پۆلىنەكا تايىبەت بۆ ئەدەبىياتا ئىكەتيا سۆقىيەت، ژ گىشت لايەن و قۇناغىن ئەدەبىيە.
 - ب ھىزىكرنا ناسنامەيا نەتەوھىيا كوردان و زىندىكرنا بھايىن دابونەرىت و رىپورەسمىن ئايىنىيىن كوردان ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - راوھىستان ل سەر دىرۆكا كوردان ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - قەدىتتا بەرەست و راكرنا ئەوان بەرەستىن د ب ھەقگەھاندانا كوردىن چارپارچەيىن كوردستانى ل گەل كوردىن ل ئىكەتيا سۆقىيەت و برىاردان ل سەر ئەوان رىكاران و راوھىستان ل سەر دەزگەھىن راگەھاند ل ئىكەتيا سۆقىيەت، وەكى رۆژنامە و رادىو.
 - دانانا پەرتووكەكا تايىبەت ب ئەدەبىيات و دىرۆكا كوردان ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - دروستكرنا پرەكا ب ھىزا پەيوەندىيىن زانىستىيىن زانكۆيىن چار پارچەيىن كوردستانى، ل گەل كوردىن ل ئىكەتيا سۆقىيەتتا بەرى. (وەكى: جفاكاناسى، ئەدەب، زمان، دىرۆك، راگەھاندن، ...)
 - گىرگىدان ب پارچەيەكا ژىركى ژ كوردستانى (كوردستانا سۆقىيەتى).
 - دىاركىرنا رۆلى گەلىن سۆقىيەت د پاراستن و بەلاقىرنا رەوشەنىرىيا كوردىدا.
 - زانىنا نەخشەيى بەلاقىبونى كوردان د ناف كۆمارىن ئىكەتيا سۆقىيەتدا.
 - دىاركىرنا جىاوازييا كۆلتۆرى كوردان ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - رۆلى وەرگىرنايى د پىشخىستىن يان پاراستنا فۆلكلۇر، ئەدەبىيات و دىرۆكا كوردان ل ئىكەتيا سۆقىيەت.
 - خواندەنەكا زانىستى بۆ بەرھەمىن ئەدەبى و مىژوويىيىن كوردان ل ئىكەتيا سۆقىيەت، وەكى: دىوان، رۆمانىن ئەدەبى و دىرۆكى، رۆژنامە، ژياننامە و ... بۆ پتر ھەستىپىكرنا سەروبەرى جفاكى، سىياسى و رەوشەنىرىيا سەردەمىن جودايىن كوردان.
 - قەكۆلىن ل سەر گىشت پىشكىن فۆلكلۇرى كوردى و دىاركىرنا رىپروا وەرارا زىمانى ل ئىكەتيا سۆقىيەت.

دویفچوون و قەدیتنا چەمکی "رەوشەنبیرییا کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت" ژ گۆشەنیگیاین ئەدەبی، دیرۆکی، زانستی، زمانی و راگەھاندنی د ناڤەرا سالین (1991-1922) ی خواندنه کا نوویە بۆ تاکێ ئەوی سەردەمی و شڕۆقەیا هزرا مارکسیسم – لینینیسمیە ل سەرگشت ئەوان بەرھەمان، کو سەرەرای دویفچوونا ھویرا ئەوی دەستەھلاتی ب سەر ھەزرمەندان، شاکارین ئەدەبی، ھونەری وزانستی ژدایک بووینە. کۆنفرانس ب مەرھەما دروستکرنا پێگەھەکی گونجایی، ی زانستی و ئەدەبی و کەلتووری، بزاڤا لیکتیکەھشتن و لیکگۆھارتنا زانیاریان د بیاڤی رەوشەنبیرییا کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت و قوناغین دیرۆکیین جودایین ئەوی دکەت.

5. تەوەر

ئەف کۆنفرانسە ل سەر چەند تەوهران کار دکەت:

1-5- تەوەری رەوشەنبیری

- گرنگیدان ب ئەدەبیات و زمانی کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت
- رۆژنامەگەرییا کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت
- رادیویا کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت
- کۆمەلە و ریکخستنن ئەدەبی و جفاکیین کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت
- رۆلی زانیین کورد د قە کۆلینین (مرۆڤایەتی و زانستین پەتیدا)
- کورد د ناڤ رەوشەنبیری و چاپەمەنیا سۆقیەتدا

2-5- تەوەری جفاکی:

- کورد ل ئیکەتیا سۆقیەت (دابەشبوونا جوگرافی و تەخین جفاکی)
- دابونەریتین جفاکی و رپۆرەسمین کەلتووری
- فۆلکلۆری و ئەدەبیاتی زارەکی

3-5- تەوەری دیرۆکی:

- وینەیی کوردان د ناڤ بێردانکا گەلین سۆقیەتدا
- رۆلی سازی و دەزگەھین فەرمیی دەولەتی د بەلگە کرن و بەلاقکرنا رەوشەنبیرییا کوردیدا
- گرنگیا ئەرشیفخانەیین سۆقیەتی د پێشخستنا رەوشەنبیرییا کوردیدا
- ساخکرنا دەستخەت و نقیسین کوردییین کەڤن

5-4- کوردین (کوردستانا مەزن) و ئیکەتیا سۆقیەتی

- رەقەندا کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت
- رۆلی پەنابەرین کورد ل ئیکەتیا سۆقیەت
- گرنگیدانا کوردان ب رەوشەنبیرییا کوردی ل ئیکەتیا سۆقیەت
- شاندىن ئەکادیمیین کوردان ل ئیکەتیا سۆقیەت

6. رێنمایێن نفیسینی

- لیژنەیا زانستییا کۆنفرانسی ڤه کۆلینان دى ب زمانێن (کوردی، ئینگلیزی، فارسی، عەرەبی و تورکی) وەرگریت.
- کورتیا ڤه کۆلینێ ژ (500) پەشقان پتر نەبیت و پەشقین سەرەکی ژ (5) پەشقان کێمتر نەبن.
- پۆختە ب زمانێ ڤه کۆلینێ بیت و ل سەر وۆردی هەڤیچ و ل دویڤ رێنمایان بهیته به رهه ڤکرن.
- ڤه کۆلین ژ (10000) پەشقان نەبووریت.
- فۆنتی (Times New Roman) بۆ نفیسینا ڤه کۆلینان ب زمانێ کوردی، فارسی، عەرەبی، ئینگلیزی و تورکی دهیته بکارهینان.
- ڤه کۆلین ب شیوازی (APA) بهیته نفیسین.

7. ژفانێن گرنگ

- ا. راگه هاندن: 1ی ئه باخا 2026ی
- ب. هنارتنا کورتیا ڤه کۆلینان ههتا: 10ی ئه یلوولا 2026ی
- ت. وەرگریتن یان رەدکرنا کورتیا ڤه کۆلینان: 20ی ئه یلوولا 2026ی
- ث. هنارتنا ڤه کۆلینان ب شیوهیه کێ تهمام: 20ی کانوونا ئێکی 2026ی
- ج. هایدارکرن ب پەسەند یان رەدکرنا ڤه کۆلینێ: 10ی کانوونا دووی 2027ی
- ح. گرێدانا کۆنفرانسی دى ل رۆژێن (20-21ی نیسانا 2027ی) بیت.

8. په یوهندی

- په یوهندی دى ب رێکا نامه یێن ئەلکترۆنی (hum.isc2027@uoz.edu.krd) بیت.
- بۆ پتر پێزانینان په یوهندی ب ئەڤ ژمارهیا مۆبایلی بکەن:
(+964 (0) 751 536 1550)

تێبینی

- هه می مه زاختی، دى ل سەر ملی کۆنفرانسی بن، ژبلی مه زاختیێ گه شتکرنی.

Zakho Centre
for Kurdish Studies

© مافی چاپی یی پاراستیه بۆ
سهنتهری زاخۆ بۆ ڤه کۆلینێن کوردی

✉ zcks@uoz.edu.krd ☎ +964 (0) 751 536 1550
📍 Iraq-Kurdistan Region, Zakho- Univesity of Zakho

لیژنهیا زانستی (نافخۆ)

ز	ناف	لیژنه	زانکۆ
١	پ.د.فاخر حسن یوسف	سه‌روڤی کونفرانسی	زاخۆ
٢	پ.د.عبدالسلام نجم الدین عبدالله	سه‌روڤی لیژنهیا زانستی	زاخۆ
٣	پ.د.حسین عثمان عبدالرحمن	ئه‌ندام	دهۆک
٤	پ.د.هوگر طاهر توفیق	ئه‌ندام	نه‌ورۆز
٥	پ.د.نزار ایوب حسن	ئه‌ندام	زاخۆ
٧	پ.د.عیماذ ویسی خالد	ئه‌ندام	دهۆک
٨	پ.د. سعید خدیدا علو	ئه‌ندام	دهۆک
٩	پ.د.عبدی حاجی	ئه‌ندام	دهۆک
١٠	پ.د. ابو عبید عبدالله ذیاب	ئه‌ندام	دهۆک
١١	پ.ه.د.ماجد محمد یونس	ئه‌ندام	زاخۆ
١٢	پ.ه.د. کاروان صالح ویسی	ئه‌ندام	زاخۆ
١٣	پ.ه.د. د. حلیمه خورشید عبدالله	ئه‌ندام	دهۆک
١٤	پ.ه.د. شورشقان عادل أحمد	ئه‌ندام	زاخۆ

لیژنهیا زانستی (ده‌ره‌کی)

لیژنهیا ئاماده‌کار

ز	ناف	لیژنه
١	پ.ه.د. د. ماجد محمد یونس	سه‌روڤی
٢	د.هه‌زار عبد الله حسین	ئه‌ندام
٣	د.محمد عباس حمید	ئه‌ندام
٤	د.کوفان رێسان حسن	ئه‌ندام
٥	م.شه‌مال خمو خضر	ئه‌ندام
٦	م.نیچیرفان حسن جوزل	ئه‌ندام
٧	م. واره‌یل عمر إسماعیل	ئه‌ندام
٨	م.نزار مجید عبوش	ئه‌ندام
٩	م. سلیمان شفیق توفیق	ئه‌ندام
١٠	م. عمر عبد الرحمن عمر	ئه‌ندام
١١	م. ژنه‌ات قادر حسن	ئه‌ندام
١٢	م. محمد عیسی صالح	ئه‌ندام
١٣	م. واره‌یل عبدالباقی کامل	ئه‌ندام
١٤	م.دلێر کمال احمد	ئه‌ندام
١٥	م.مجاهد عزیز عبدالرزاق	ئه‌ندام
١٦	م. لقمان محمد قاسم	ئه‌ندام
١٧	م. عمر محمد حسن	ئه‌ندام
١٨	م. محمد حبی حمید	ئه‌ندام

ز	ناف	لیژنه	زانکۆ
١	پ.د. سیف الله ملاجان	ئه‌ندام	دانشگاه ملی تاجیکستان / تاجیکستان
٢	پ.د. طارق منصور	ئه‌ندام	جامعة عين شمس / مصر
٣	پ.د. ماجد بن عبدالعزيز التركي	ئه‌ندام	رئيس مركز الاعلام والدراسات العربية - الروسية / المملكة العربية السعودية
٤	پ.د. ابراهيم القادري بوتشيش	ئه‌ندام	جامعة مولاي اسماعيل / مكناس / المغرب
٥	پ.د. محمد الطاهر بنادي	ئه‌ندام	جامعة بسكرة الجزائر
٦	پ.د. مروان غازي صالح شعب	ئه‌ندام	جامعه الملك عبدالعزيز / المملكة العربية السعودية
٧	پ.د. محمود عبدالله محمد سعد	ئه‌ندام	جامعة كلباء، كلية الاداب و العلوم الانسانية و الاجتماعية / الامارات العربية المتحدة
٨	پ.د. سعود بن سعد القحطاني	ئه‌ندام	جامعة الملك سعود / المملكة العربية السعودية
٩	Prof. Dr. Nikolai F. Bugai	ئه‌ندام	Doctor of science (PhD) in history, professor, Institute of Russian History of Russian Academy of Sciences (RAS)
١٠	Prof. Dr. Elena S. Melkumyan	ئه‌ندام	Doctor of Science (PhD) in political science, professor, Institute of Oriental Studies of Russian Academy of Sciences (RAS)
١١	Prof. Dr. Darya V. Zhigulskaia	ئه‌ندام	Doctor of science (PhD) in history, professor, Russian State University for the Humanities (RSUH)
١٢	Dr. Mikail Bülbül	ئه‌ندام	Department of Kurdish Language and Culture, Mardin Artuklu University, Turkey
١٣	Dr. Yaşar Kaplan	ئه‌ندام	Hakkari University, faculty of Divinity, Department. History of Religions, Turkey
١٤	Prof. Dr. Seifullah Mollajan	ئه‌ندام	History, Tajik National University, Tajikistan
١٥	Hejarê Şamil	ئه‌ندام	Serokê Enstituya Kurdî ya Qefqasyayê. Azerbaijan.
١٦	Letîf Memmed Brukî	ئه‌ندام	Dîroknas. Avakerê malpera kurdist.ru. Rûsya

